

Jože Berlec

Moj pogled na dogajanje v obdobju okoli osamosvojitve in moja vloga

Položaj pred letom 1990

Pred letom 1990 nisem bil politično aktiven, aktivno pa sem deloval v kulturni skupnosti in na področju gasilstva – kot predstavnik društvene dejavnosti in zastopnik najmočnejše društvene dejavnosti v občini sem bil član občinskega SZDL.

Izvolitev v Skupščino Republike Slovenije

V letu 1990 so bile volitve v Skupščino Republike Slovenije – tedaj še v tri zборе. Politično aktivnejši ljudje so bili kaj hitro kandidati za Družbenopolitični zbor in Zbor občin, kandidate za Zbor združenega dela pa je po večinoma predlagal tedanji ZK po podjetjih in le malo je bilo do tedaj politično neaktivnih (politično desno usmerjenih) možnih kandidatov. Podoben položaj je bil tudi pri meni in zato me je nekajkrat obiskal France Tomšič ter me prepričeval, da sem primeren kandidat za Zbor združenega dela. Moji protikandidati so bili direktorji in drugi politično močni ljudje v tedanjem volilnem okrožju – to je bilo področje tedanjih občin Kamnik, Litija, Domžale, volilni upravičenci pa so bili zaposleni v podjetjih na tem območju.

Kot sem že omenil, sem zelo aktiven na gasilskem nivoju – moja aktivnost je bila na nivoju društva v Kamniku, Gasilske zveze v občini Kamnik, nivoju gasilske regije, ki je zajemala prav občine Kamnik, Litija in Domžale, in kot regijski poveljnik in podpoveljnik Gasilske zveze Slovenije tudi na širšem slovenskem področju. Zaradi aktivnosti na humanem področju sem bil tako pozitivno prepoznaven, da so me volivci volili in moja zmaga je bila izredno prepričljiva – volitve v ta zbor so bile neposredne – volilo se je človeka in ne strankarske liste.

Na Demosovi kandidatni listi sem bil kot nestranski kandidat in za svojega kandidata so se člani takratne Demosove koalicije v predvolilnem obdobju tudi zelo dobro angažirali – predvolilna propaganda je bila sicer na zelo skromnem nivoju, saj ni bilo niti sredstev niti izkušenj, zato pa so do izraza prišli navdušenost, prostovoljstvo in pristna želja po spremembah.

Delovanje v Skupščini Republike Slovenije

Na tedanjih volitvah je bilo izvoljeno mnogo delegatov, ki pred tem niso imeli nobenih političnih in govorniških izkušenj. To je bilo zelo opazno že na prvih sejah in mnogo truda je bilo treba vložiti v izboljševanje stanja.

Delali smo največkrat po zborih, le v primerih, ko se zbori medsebojno niso mogli uskladiti, in še v nekaterih pomembnih trenutkih smo imeli plenarna zasedanja. Bil sem med tistimi delegati, ki smo delali prostovoljno (volontersko) – v dneh, ko smo imeli zasedanje v Skupščini, sem bil v službi od 6. do 9. ure, nato sem šel na zasedanje, ki se je začelo ob 10. uri, končalo pa v zelo različnih urah – tudi ob 3. zjutraj, zjutraj pa sem spet odšel normalno v službo.

V Zboru združenega dela sem bil imenovan v tri odbore: odbor za gospodarstvo, odbor za kmetijstvo in gozdarstvo ter odbor za socialo in invalide, v primerih usklajevanja pa sem bil zelo pogosto imenovan tudi v komisije za medzborovska usklajevanja.

V Zboru združenega dela je bil Demos v zelo skromnem sestavu – bili smo manjšina in zato je bilo naše delo še težje – uspešnejši pa smo bili seveda na plenarnih zasedanjih, kjer je Demos imel večino. Delo je potekalo tudi po poslanskih klubih, nato pa smo stališča usklajevali na Demosovem klubu – včasih je bilo kar naporno.

Prišlo je leto 1991 in zaradi zaostrovanja položaja v SFRJ so postajali tudi odnosi med delegati bolj napeti, ločevanje na leve in desne pa še izrazitejše. Prav v našem zboru je bila pripadnost staremu sistemu najmočnejša – nenazadnje je bil njegov član tudi podpolkovnik, delegat JLA. Kljub vsem »previdnostim« smo uspeli izpeljati osamosvojitve zelo elegantno, četudi so nekateri glasovali ZA z izrednimi moralnimi zadržki. Sledile so znane tajne nočne seje in prevoz delegatov v spremstvu oboroženih miličnikov.

Po proslavi ob osamosvojitvi sem se okoli 2. ure zjutraj vrnil domov, ob 4.20 pa me je poklical – kot poveljnika PGD Kamnik in poveljnika GZ Kamnik – tedaj povsem sveži komandir milice v Kamniku in naročil, naj gasilci kar najhitreje naredijo blokade na vseh dostopnih cestah. To in tudi mnoge druge naloge, ki smo jih dobili v okviru CZ, smo zelo uspešno izpeljali.

Delo v skupščini se je po vojnih dnevih počasi zopet normaliziralo, bilo pa je mnogo napetosti, skrbi, bojzani in drugih zadržkov, kar se je čutilo v medsebojnih stikih in pri delu. Na srečo smo prehodili tudi to obdobje.

Žal smo dočakali razpad zmogovite koalicije Demos, krhati so se začeli odnosi v koaliciji na vrhovih strank, kar se je čutilo tudi med delegati – postajali smo še manj enotni in padec prve slovenske vlade je bil le še vprašanje časa. Ob glasovanju za zadnjo nezaupnico predsedniku vlade Lojzetu Peterletu je bil razkol v nekdanjem Demosu popoln, še slabše pa je bilo, da so v desnih strankah na moči začeli pridobivati bolj levo usmerjeni ljudje, to pa je pustilo težke posledice, ki jih nekatere stranke plačujejo še danes.

Po razpadu Demosa in njegovega poslanskega kluba sem se zaradi lažjega delovanja in pridobivanja informacij vključil v poslanski klub Slovenskih krščanskih demokratov – v stranko pa sem vstopil po zaključku mandata v Skupščini, in sicer decembra 1992.

Poslanec
Jože Berlec za
parlamentarnim
govorniškim
odrom
(Foto: arhiv
Jožeta Berleca)

V tem kratkem mandatu smo kljub vsemu naredili mnogo, delali veliko, mnogo nas je bilo navdušencev, kljub temu pa smo skušali delati strokovno in vestno. V teh dveh letih in pol sem občutil, da sem lahko izpeljal manj dobrih projektov, kot sem si želel, zato se kljub prigovarjanju predsednika stranke nisem več odločil za kandidiranje.

Ponosen sem, da sem bil v tem za slovensko zgodovino izredno pomembnem obdobju del telesa, ki je lahko uspešno izpeljal takšen projekt, kot je osamosvojitve Slovenije. Ponosen sem tudi, da sem pri tem zelo aktivno sodeloval kot politik in kot gasilec.

Moje delovanje v kamniškem okolju

Področje mojega delovanja so bila podjetja v celotni regiji – Kamnik, Litija in Domžale, seveda pa sem skušal biti bolj aktiven na kamniškem področju.

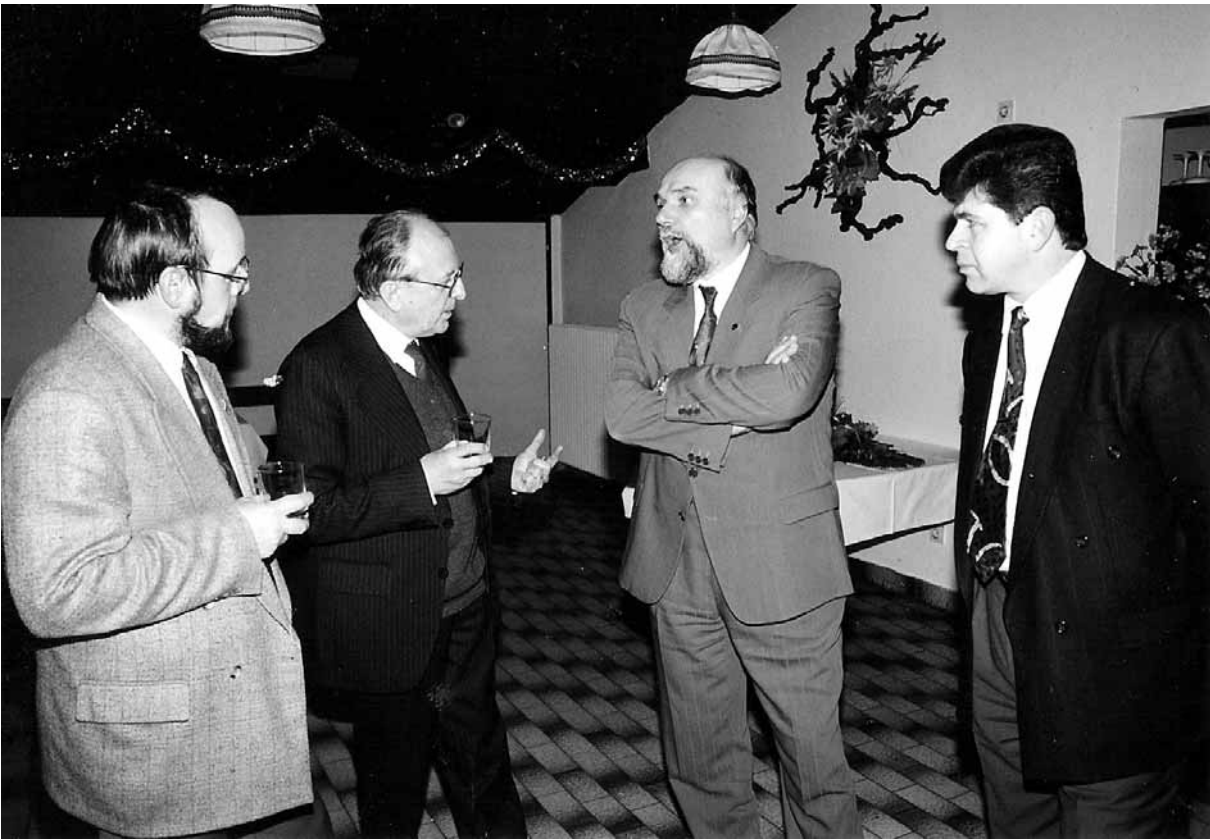
Zelo dobro in tesno je bilo sodelovanje z direktorjem Titana Tonetom Pengovom, zelo zgodaj je navezal stike z menoj takratni direktor Menine Peter Sitar in mi odprl dostop v Klub menedžerjev v kamniški občini. Preko udeležencev tega kluba smo imeli dobre odnose z nekaterimi direktorji – direktorjem Svilanita Matijo Jenkom, direktorjem ETA Alojzom Francem, direktorjem Kočne Jožetom Kopušarjem, kar nekaj direktorjev pa je bilo do mene zelo zadržanih, saj sem v njihovo okolje prišel s povsem drugega političnega pola. Sodelovanje z direktorji je počasi dobro steklo, saj so vendarle ugotovili, da sem skušal z njihovo pomočjo priti do najbolj perečih problemov v gospodarstvu in jih posredovati preko odbora za gospodarstvo v Skupščino Slovenije. Dragocene so bile tudi razprave o predlogih za nove zakone, saj praviloma niso bile politično usmerjene, temveč povsem strokovne. V tem obdobju sem predvsem z namenom, da bi čim bolje občutil problematiko in klimo, nekatera podjetja večkrat obiskal, druga pa seveda manjkrat, odvisno od direktorjeve želje po sodelovanju z menoj. Kljub dobremu sodelovanju na nekaterih področjih je žal pri mnogih ostala neka zadržanost zaradi moje drugačne politične usmeritve.

Vsi stiki z gospodarstvom so bili zelo dobrodošli za moje delo v vseh treh skupščinskih odborih, kjer sem s konkretnimi podatki in izračuni lahko kompetentno zahteval spremembe, postavljaj pomembna vprašanja za gospodarstvo in nanje tudi dobil primerne odgovore. Tudi prenos informacij o pripravah na novo zakonodajo in ukrepe je bil v kamniško gospodarstvo sočasen, tako da so se posamezna podjetja lahko pravočasno pripravljala na novosti.

Težje je bilo moje sodelovanje v odborih za gozdarstvo in kmetijstvo ter za socialo in invalide, saj sem v teh dveh odborih zagovarjal stališča gospodarstva in sem bil zato praviloma opozicija – da pa sem lahko normalno deloval, sem se moral na vsak sestanek izredno dobro pripraviti.

V obdobju dobrih dveh let in pol (od maja 1990 do decembra 1992) je bilo predvsem po zaslugi Demosa narejenih mnogo pravih korakov, mnogo korakov v pravo smer, žal pa koalicija ni vzdržala, saj se je po zaključku osamosvajanja pokazalo, da ni več prave volje za dobro sodelovanje in dokončanje še mnogih izredno pomembnih nalog in projektov. Notranja trenja v strankah »slovenske pomladi« in želje nekaterih politikov po individualnem prodoru na vidnejša mesta so povzročila škodo, ki jo plačujemo še danes. Tranzicija je ostala na pol poti, naslednje strukture so se borile predvsem za lastne interese in interese svojih strank, namesto da bi nadaljevale slovensko korakanje med najbolj razvita in uspešna gospodarstva ter urejeno sodobno družbo. Svoje notranje odnose smo zopet začeli urejati povsem politično, morala in ostale vrline niso več pomembne, še več, danes pod krinko demokracije in svobode uspešno uničujemo vse tisto, kar je bilo našim prednikom in tudi nekaterim »malim« ljudem »sveto«, uspešno postavljamo temelje, ki povečujejo zlo, nepoštenje, nemoralno, zlorabe, blaginja državljanov Slovenije pa državnemu vodstvu ni več mar. Žal moram zgroženo ugotoviti, da nas sedanja politična

vodilna opcija pelje v dejansko pogubo, volivci pa žal tega ne opazijo. S socialo, ki je bolj lažna sociala kot prava, ki se mnogokrat ne dotakne pravih ljudi, nekateri še bolj bogatijo, drugi pa komaj še života-rijo. Vlada in gospodarstveniki kljub mnogim navideznim uspehom niso uspeli pripraviti delovnih ljudi v Sloveniji na kapitalizem in na položaj, ko je treba s trdim delom zaslužiti dovolj za normalno življenje. Namesto tega so nekateri uspeli predvsem na nepošten način močno obogateti, obubožanim delavcem pa sedaj s skromno socialno podporo omogočajo ostati pri življenju in jim dajejo ves čas občutek, kako zelo so dobri, ker jim pomagajo preživeti. Morda pa danes zopet prihaja čas, da se postavijo proti vsem tem sprijenostim pošteni in predvsem dobromisleči ljudje in po potrebi tudi s silo pokažejo »menadžerjem«, kako naj vodijo gospodarske družbe, da bodo uspešne, pri tem pa bodo delavci za- služili za dostojno življenje? Ali je po dvajsetih letih čas za drugi Demos?

Jože Berlec
v pogovoru s
poslanci Demosa
(Foto: arhiv
Jožeta Berleca)